

This is a watermark for trial version, register to get full one!

Benefits for registered user:

حسابداری شرکت های سهامی

1. Can remove all trial watermark.

شرکت های سهامی:

2. No trial watermark on the output documents.

شرکت هایی که سرمایه ی آن به سهام مساوی تقسیم شده و مسئولیت سهامداران محدود به

ند و به دو دسته تقسیم می شوند.

[Remove it Now](#)

1- شرکت سهامی عام:

شرکتی است که قسمتی از سرمایه به وسیله مؤسسين شرکت و قسمتی دیگر توسط مردم تأمین می شود.

2- شرکت سهامی خاص:

شرکتی است که تمامی سرمایه به وسیله مؤسسين تعهد و پرداخت می گردد.

حداقل سرمایه برای تشکیل شرکت های سهامی عام 5/000/000 ریال و برای سهامی

خاص 1/000/000 ریال می باشد و حداقل اعضا برای تشکیل شرکت های سهامی عام 5

نفر و برای سهامی خاص 3 نفر می باشد.

شرکت سهامی عام حق انتشار اوراق قرضه را دارند. ولی سهامی خاص حق چنین کاری را

ندارند.

www.irhesabdaran.ir

حسابداری تشکیل شرکت سهامی عام:

برای این شرکت‌ها حداقل معادل $\frac{1}{8}$ یا 20٪ سرمایه شرکت به وسیله مؤسسين شرکت تأمین می‌گردد که حداقل 35٪ آن باید در هنگام تشکیل شرکت پرداخت گردد و مابقی تعهد گردد که در این حالت بابت سرمایه‌گذاری مؤسسين ثبت زیر را می‌نویسیم.

حساب بانك شرکت سهامی در شرف تأسیس (معادل سرمایه پرداخت شده) ××

تعهد مؤسسين یا سهامداران (معادل سرمایه تعهد شده) ××

(بستانكار) سهام سرمایه (معادل سرمایه مؤسسه) ××

در هنگام پرداخت تعهد مؤسسين ثبت زیر را می‌نویسیم.

(بدهكار) بانك ××

(بستانكار) تعهد مؤسسين ××

ثبت پرداخت هزینه‌های تأسیس:

هزینه‌هایی که بابت راه‌اندازی شرکت پرداخت می‌شود.

هزینه‌های تأسیس ××

حسابهای پرداختی ××

هزینه‌های تأسیس جزء دارایی‌های ثابت نامشهود در ترازنامه در دارایی‌ها نوشته می‌شود و طبق قانون تجارت ظرف مدت 10 سال باید مستهلک گردد. هنگامی که باقیمانده سهام به

مردم واگذار شود. ثبت زیر را می‌نویسیم. (معادل سرمایه)

(بدهكار) حساب بانك شرکت سهامی در شرف تأسیس ××

تعهد سهامداران ××

(بستانكار) سهام سرمایه ××

پرداخت بدهی سهامداران به شرکت:

1- در صورتی که اعضا در موعد مقرر بدهی خود را پرداخت کنند.

بانك ××

تعهد سهامداران ××

2- در صورتی که بدهی خود را با تأخیر پرداخت کنند در این حالت مبلغی به عنوان جریمه دیرکرد از آن‌ها دریافت می‌شود.

بانک (معادل بدهی + جریمه) ××

(بستانکار) تعهد سهامداران (معادل بدهی) ××

(بستانکار) درآمد جریمه دیرکرد (معادل جریمه) ××

3- در صورتی که سهامداران بدهی خود را پرداخت نکنند سهام آن‌ها توسط شرکت فروش رفته که پس از کسر بدهی و هزینه‌های فروش مابقی به حساب آن‌ها وارد می‌شود.

(بدهکار) بانک (قیمت فروش - هزینه) ××

(بستانکار) تعهد سهامداران (معادل بدهی) ××

(بستانکار) درآمد جریمه دیرکرد (معادل جریمه)

(بستانکار) حساب‌های پرداختی ××

در هنگام پرداخت بدهی به سهامداران که سهام آن‌ها به فروش رسید ثبت زیر را می‌نویسیم.

(بدهکار) حساب‌های پرداختی ××

بانک ××

مثال:

یک شرکت سهامی با سرمایه‌ای متشکل از 10/000 سهامی هزار ریالی به صورت زیر تشکیل شد.

7/1 - مؤسسين شرکت 20٪ سرمایه شرکت را تعهد که 35٪ آن را نقداً پرداخت نمود.

7/10 - مبلغ 1/000/000 ریال توسط یکی از مؤسسين بابت هزینه‌های تأسیس پرداخت شد.

7/15 - باقیمانده سهام شرکت از طریق پذیره نویسی در اختیار عموم مردم گذاشته شد که 35٪ آن را نقداً پرداخت کرده‌اند.

7/30 - اثانه نامه شرکت به تصویب رسید و به دفاتر قانونی شرکت دریافت گردید.

8/15 - بدهی شرکت به یکی از اعضا بابت هزینه‌های تأسیس پرداخت شد.

8/30 - دارندگان 6000 سهام در مهلت مقرر بدهی خود را به شرکت پرداخت کرده‌اند.

9/30 – دارندگان 1000 سهام پس از یک ماه تأخیر با پرداخت 200/000 ریال جریمه خرید کرد بدهی خود را پرداخت نمود.

10/30 – دارندگان باقی سهام به شرکت مراجعه نکردند و شرکت سهام آنها را به قیمت هر سهام 1500 ریال پس از پرداخت 50/000 ریال هزینه کارمزد به فروش رسانده و مبلغ 150/000 ریال به عنوان جریمه دیرکرد به آنها اختصاص داد.

مطلوب است ثبت فعالیت‌های فوق در دفاتر شرکت سهامی.

(1) بانک شرکت سهامی در شرف تأسیس 700/000

تعهد مؤسسين 1/300/000

(بستانکار) سهام سرمایه 2/000/000

کل سرمایه شرکت $10/000/000 = 1000 \times 10/000$

سرمایه مؤسسين $2/000/000 = 10/000/000 \times 20\%$

سرمایه پرداخت شده $700/000 = 10/000/000 \times 35\%$

تعهد شده $1/300/000 = 2/000/000 - 700/000$

(2) 7/10 – هزینه تأسیس 1/000/000

(بستانکار) حساب‌های پرداختنی 1/000/000

(3) 7/15 – بانک شرکت سهامی در شرف تأسیس 2/800/000

تعهد مؤسسين 5/200/000

(بستانکار) سهام سرمایه 8/000/000

باقی مانده سهام شرکت $8/000/000 = 10/000/000 - 2/000/000$

سرمایه پرداخت شده $2/800/000 = 8/000/000 \times 35\%$

سرمایه تعهد شده $5/200/000 = 8/000/000 - 2/800/000$

7/30 - در هنگام تصویب اساسنامه و دریافت دفاتر قانونی کلیه حساب‌های دفاتر مؤسسين مانده‌گیری شده و به حساب دفاتر قانونی انتقال داده می‌شود.

بانک 3/500/000

تعهد سهامداران 6/500/000

هزینه تأسیس 1/000/000

(بستانکار) سهام سرمایه 10/000/000

حساب‌های پرداختی 1/000/000

(بابت تصویب اساسنامه شرکت)

8/15 - حساب‌های پرداختی 1/000/000

(بستانکار) بانک 1/000/000

$$6000 \times 1000 \times 65\% = 3900000$$

8/30 - بانک 3/900/000

(بستانکار) تعهد سهامداران 3/900/000

(بابت پرداخت بدهی به سهامداران)

$$6000 \times 1000 \times 65\% = 3900000$$

(از 65٪، 35٪ آن قبلاً پرداخت شده)

9/30 - بانک 850/000

(بستانکار) تعهد سهامداران 650/000

درآمد جریمه دیرکرد 200/000

(بابت پرداخت قسمتی از بدهی سهامداران شرکت)

$$۱۰۰۰ \times ۱۰۰۰ \times ۶۵\% = ۶۵۰/۰۰۰ \text{ بدهی}$$

$$۶۵۰/۰۰۰ + ۲۰۰/۰۰۰ = ۸۵۰/۰۰۰ \text{ مبلغ پرداختنی}$$

10/30 – بانک 4/450/000

(بستانکار) جریمه دیرکرد 150/000

تعهد سهامداران 1/950/000

حساب‌های پرداختنی 2/350/000

(بابت فروش باقی مانده سهام)

$$۱۰/۰۰۰ - (۶۰۰۰ + ۱۰۰۰) = ۳۰۰۰ \text{ باقی مانده سهام اعضا}$$

$$۳/۰۰۰ \times ۱۰۰۰ \times ۶۵\% = ۱/۹۵۰/۰۰۰ \text{ مبلغ بدهی}$$

$$۳۰۰۰ \times ۱۵۰۰ = ۴/۵۰۰/۰۰۰ \text{ قیمت فروش}$$

$$۴/۵۰۰/۰۰۰ - ۵۰/۰۰۰ = ۴/۴۵۰/۰۰۰ \text{ فروش ناخالص}$$

نکته:

جریمه + بدهی = مبلغ دریافتنی

مدت تأخیر \times نرخ جریمه \times مبلغ بدهی = جریمه

12

از نظر حقوق سهامداران سهام، به دو دسته تقسیم می‌شوند:

1- سهام عادی:

سهامی است که دارندگان هر یک از سهامداران داده می‌شود و فاقد هر گونه امتیاز خاص می‌باشد و به عنوان مالکین شرکت محسوب می‌شوند.

2- سهام ممتاز:

سهامی است که نسبت به دارندگان سهام عادی، دارای امتیازات ویژه‌ای بوده از جمله:

(1) داشتن سود ثابت سالانه

(2) حق اولویت در دریافت سود

(3) حق اولویت در دریافت دارائی‌های شرکت در هنگام انحلال

4) داشتن حق رأی بیشتر

**علاوه بر مزایای فوق ممکن است به موجب اساسنامه شرکت امتیازاتی
همچون:**

1) حق مشارکت در باقیمانده سود

2) حق سود معوق یا سود انباشته به سهامداران ممتاز داده می شود.

- انواع قیمت سهام:

1- قیمت اسمی:

قیمتی که روی هر ورقه سهام درجه شده باشد. ضمناً سهام سرمایه به قیمت اسمی در دفاتر و ترازنامه نوشته می شود.

2- قیمت فروش یا بازار: به قیمت خرید و فروش سهام در بازار بورس را قیمت فروش یا قیمت بازار گویند.

1- انتشارات سهام عادی و سهام ممتاز:

هنگامی که سهام منتشر می شود 2 حالت وجود دارد.

1) اگر سهام به طور نقد به فروش رسد.

(بدهکار) بانک (معادل قیمت فروش) ××

یا کسر سهام عادی یا ممتاز ××

(بستانکار) سهام عادی یا ممتاز (قیمت اسمی) ××

یا صرف سهام عادی یا ممتاز ××

اگر قیمت فروش از قیمت اسمی بالاتر باشد صرف سهام وجود دارد.

اگر قیمت فروش از قیمت اسمی کمتر باشد کسر سهام وجود دارد.

2- اگر سهام به طور نقد و غیرنقدی به فروش رسد:

(بدهکار) بانک (معادل فروش نقدی) ××

تعهد سهامداران (معادل فروش نسبه) ××

کسر سهام عادی یا ممتاز ××

(بستانکار) (معادل قیمت اصلی) سهام عادی یا ممتاز ××

×× صرف سهام عادی یا ممتاز

3- انتشار سهام و دریافت دارائی های غیر نقدی:

(بدهکار) دارائی ها (معادل قیمت ارزیابی) ××

کسر سهام عادی یا ممتاز ××

(بستانکار) سهام عادی یا ممتاز (معادل قیمت اسمی) ×

×× صرف سهام عادی یا ممتاز

انتشار سهام بدون مبلغ اسمی و کمتر از مبلغ اسمی در ایران مجاز نیست.

مثال:

یک شرکت سهامی 5/000 سهم عادی 2/000 ریالی و دو هزار سهم ممتاز 2000 ریالی با بهره 10٪ (سالانه دریافت می کند و موقع خرید و فروش کاری به این 10٪ ندارد).

1- تعداد 3000 سهم عادی را به قیمت هر سهم 2500 ریال نقداً به فروش رسانده است.

2- باقیمانده سهام عادی به قیمت هر سهم 1800 ریال به فروش رسیده که 40٪ آن نقداً و مابقی پذیره نویسی می باشد.

3- تعداد 1500 سهم ممتاز به قیمت هر سهم 2/200 ریال نقداً به فروش رسیده است.

4- مابقی سهام ممتاز منتشر گردید و در مقابل آن اثاثه ای بر مبلغ 950/000 ریال دریافت گردید مطلوب است ثبت فعالیت های فوق در دفتر روزنامه عمومی شرکت.

(1) بانک 7/500/000

(بستانکار) سهام عادی 6/000/000

صرف سهام 1/500/000

(انتشار سهام عادی به طور نقد بالاتر از قیمت اسمی)

$$3000 \times 2500 = 7/500/000 \text{ قیمت فروش}$$

$$300 \times 2000 = 6/000/000 \text{ قیمت اسمی}$$

$$7/500/000 + 6/000/000 = 1/500/000 \text{ صرف سهام}$$

(2) بانک 1/440/000

تعهد سهامداران 2/160/000

کسر سهام 400/000

(بستانکار) سهام عادی 4/000/000

(انتشار سهام عادی به طور نقد و نسیه کمتر از قیمت اسمی)

$$5000 - 3000 = 2000 \text{ باقی مانده سهم عادی}$$

$$2000 \times 1800 = 3/600/000 \text{ قیمت فروش}$$

$$200 \times 2000 = 4/000/000 \text{ قیمت اسمی}$$

$$2000 - 3/600/000 - 4/000/000 = -400/000 \text{ کسر سهام}$$

$$3/600/000 \times 40\% = 1/440/000 \text{ فروش نقدی}$$

$$3/600/000 - 1/440/000 = 2/160/000 \text{ فروش نسیه}$$

(3) بانک 3/300/000

(بستانکار) سهام ممتاز 3/000/000

صرف سهام 300/000

(انتشار سهام ممتاز به طور نقد بالاتر از قیمت اسمی)

$$1500 \times 2/200 = 3/300/000 \text{ قیمت فروش}$$

$$1500 \times 2000 = 3/000/000 \text{ قیمت اسمی}$$

$$3/300/000 - 3/000/000 = 300/000 \text{ صرف سهام}$$

(4) اثاثه 950/000

کسر سهام ممتاز 50/000

(بستانکار) سهام ممتاز 1/000/000

(انتشار سهام و دریافت اثاثه)

باقی مانده سهام ممتاز $2000 - 1500 = 500$

قیمت اسمی $500 \times 2000 = 1/000/000$

قیمت فروش $1/000/000 - 500 = 950/000$

کسر سهام ممتاز $950/000 - 1/000/000 = 50/000$

نحوه تقسیم سود و زیان در شرکت های سهامی:

در شرکت های سهامی روش های مختلفی برای تقسیم سود و زیان بین سهامداران ممتاز و سهامداران عادی وجود دارد.

(روش اول) داشتن سود ثابت سالانه برای سهام ممتاز بدون حق انباشته و بدون حق مشارکت در باقی مانده سود. دو مرحله دارد.

1) اختصاص سود ثابت سالانه به سهامداران ممتاز

2) اختصاص باقی مانده سود به سهامداران عادی

(روش دوم):

داشتن سود ثابت سالانه برای سهام ممتاز با حق انباشته و بدون حق مشارکت در باقی مانده سود.

1) اختصاص سود انباشته و معوق برای سهامداران ممتاز

2) اختصاص سود ثابت سالانه برای سهامداران ممتاز

3) اختصاص باقی مانده سود پس از کسر مراحل 1 و 2 از کل سود به سهامداران عادی.

(روش سوم):

داشتن سود ثابت سالانه برای سهام ممتاز بدون حق انباشته و با حق مشارکت در باقی مانده سود

- 1) اختصاص سود ثابت سالانه به سهامداران ممتاز
- 2) اختصاص سود ثابت سالانه به سهامداران عادی بر اساس نرخ سود سهام ممتاز.
- 3) باقیمانده سود را بر اساس ارزش اسمی سهام بین سهامداران ممتاز و عادی تقسیم می کنیم.

(روش چهارم):

داشتن سود ثابت سالانه با حق انباشته و با حق مشارکت در باقیمانده سود برای سهام ممتاز.

- 1) اختصاص سود معوق به سهامداران ممتاز
- 2) اختصاص سود ثابت سالانه به سهامداران ممتاز.
- 3) اختصاص سود ثابت سالانه به سهامداران عادی بر اساس نرخ سود سهام ممتاز.
- 4) تقسیم باقیمانده سود بر اساس ارزش اسمی سهام بین سهامداران ممتاز و عادی.

مثال:

در یک شرکت سهامی 4000 سهم ممتاز هزار ریالی با بهره 10٪ و 6000 سهم عادی 1000 ریالی وجود دارد.

طی سال های 81 و 82 هیچگونه سودی به سهامداران پرداخت نشده است سود خالص شرکت در سال 83 معادل 5/000/000 ریال بوده به روش های چهارگانه سود هر یک از سهامداران ممتاز را حساب کنید.

1) داشتن سود ثابت سالانه بدون حق انباشته و بدون حق مشارکت در باقی مانده سود.

شرح	سود سهام ممتاز	سود سهام عادی	جمع
1) داشتن سود ثابت سالانه ممتاز	400/000		400/000
2) باقیمانده سود سهام عادی		4/600/000	4/600/000
جمع	400/000	4/600/000	5/000/000

$$\text{ارزش سهام ممتاز} = 4000 \times 1000 = 4/000/000$$

$$\text{سود ثابت سالانه ممتاز} = 4/000/000 \times 10\% = 400/000$$

$$\text{سود سهام عادی} = 5/000/000 - 400/000 = 4/600/000$$

1- داشتن سود ثابت سالانه با حق انباشته و بدون حق مشارکت

شرح	سود سهام ممتاز	سود سهام عادی	جمع
1) اختصاص سود معوق به سهام ممتاز	800/000		800/000
2) سود سالانه سهام ممتاز	400/000		400/000
3) باقیمانده سود به سهامداران عادی		3/800/000	3/800/000
جمع	1/200/000	3/800/000	5/000/000

$$\text{سود معوق سهام ممتاز} = 2 \times 400/000 = 800/000$$

$$\text{سود سهام عادی} = 5/000/000 - (800/000 + 400/000) = 3/800/000$$

(3)

شرح	سود سهام ممتاز	سود سهام عادی	جمع
(1) سود ثابت سالانه سهام ممتاز	400/000		400/000
(2) سود ثابت سالانه سهام عادی		600/000	600/000
(3) باقی مانده سود سهام عادی و ممتاز	1/600/000	2/400/000	4/000/000
جمع	2/000/000	3/000/000	5/000/000

ارزش اسمی سهام عادی $6000 \times 1000 = 6/000/000$

سود ثابت سالانه عادی $6/000/000 \times 10\% = 600/000$

باقی مانده سود $5/000/000 - (600/000 + 400/000) = 4/000/000$

کل ارزش اسمی $4/000/000 + 6/000/000 = 10/000/000$

$$4/000/000 \times \begin{cases} \frac{4}{10} = 1/600/000 \\ \frac{6}{10} = 2/400/000 \end{cases}$$

شرح	سود سهام ممتاز	سود سهام عادی	جمع
(1) اختصاص سود معوق به سهام ممتاز	800/000		800/000
(2) سود سالانه سهام ممتاز	400/000		400/000
(3) سود سالانه سهام عادی		600/000	600/000
(4) تقسیم باقیمانده	1/280/000	1/920/000	3/200/000

باقی مانده سود $5/000/000 - (800/000 + 400/000 + 600/000) = 3/200/000$

$$3/200/000 \times \begin{cases} \frac{4}{10} = 1/280/000 \\ \frac{6}{10} = 1/920/000 \end{cases}$$

مثال:

در یک شرکت سهامی 100 سهم ممتاز هزار ریالی با بهره 10٪ با حق انباشته و با حق مشارکت در باقیمانده سود و تعداد 4/000 سهم عادی هزار ریالی وجود دارد. اطلاعات زیر موجود است. مطلوب است سود سهام عادی و ممتاز را در هر یک از سال‌های زیر محاسبه کنید.

سال	سود خالص
81	0
82	40/000
83	80/000
84	4/000/000

1- در سال 81 هیچگونه سودی پرداخت نمی‌شود ولی معادل $100/000 \times 10\% = 10000$ ریال سود معوق وجود دارد.

2- در سال 82 ابتدا 40/000 ریال از سود معوق سهام ممتاز پرداخت می‌شود و باقیمانده سود معوق سال قبل 60/000 به همراه سود ثابت سال 82 (100/000) جمعاً 160/000 ریال به عنوان سود معوق به سال 83 منتقل می‌شود.

3- در سال 83 - 80/000 ریال از سود معوق سهام ممتاز پرداخت می‌شود و 80/000 ریال باقی می‌ماند. سود معوق به همراه 100/000 ریال سود ثابت سال 83 جمعاً به مبلغ 180/000 ریال به سال 84 انتقال می‌یابد.

شرح	سود سهام ممتاز	سود سهام عادی	جمع
1) سود معوق سهام ممتاز	180/000		180/000
2) سود سهام ممتاز	100/000		100/000
3) سود ثابت سهام عادی		400/000	400/000
4) باقی مانده سود سهام عادی و ممتاز	664/000	2/656/000	3/320/000
جمع	944/000	3/056/000	4/000/000

سود ثابت سهام عادی $4/000 \times 1000 \times 1\% = 400/000$

$$4/000/000 - (180/000 + 100/000 + 400/000) = 3/320/000$$

ارزش اسمی سهام ممتاز $1000 \times 1000 = 1/000/000$

$$3/320/000 \times \begin{cases} \frac{1}{5} = 66400 \\ \frac{4}{5} = 2/606/000 \end{cases}$$
$$4/000 \times 1000 = \frac{4/000/000}{5/000/000}$$

حقوق صاحبان سهام و ارزش دفتری یک سهام عادی:

دو حالت وجود دارد:

(حالت اول): شرکت فقط دارای سهام عادی می باشد در این حالت حقوق صاحبان سهام عادی به صورت زیر محاسبه می شود.

سهام عادی به ارزش اسمی $\times \times$

+ صرف سهام یا - کسر سهام $\times \times$

+ سود انباشته یا - زیان انباشته $\times \times$

حقوق صاحبان سهام عادی $\times \times$

مثال:

در یک شرکت سهامی 4000 سهم 5000 ریالی وجود دارد صرف سهام عادی

2/000/000 ریال و سود انباشته شرکت 1/000/000 ریال بوده است ارزش دفتری

یک سهام عادی چقدر است؟

20/000/000 سهام عادی به ارزش اسمی

2/000/000 + صرف سهام عادی

1/000/000 + سود انباشته

23/000/000 حقوق صاحبان سهام عادی

$$4000 \times 5000 = 20/000/000$$

(حالت دوم):

شرکت هم دارای سهام عادی و ممتاز می‌باشد 3 مرحله دارد.

1) محاسبه کل حقوق صاحبان سهام (عادی یا ممتاز)

×× سهام ممتاز به ارزش اسمی

+ صرف سهام یا کسر سهام ممتاز ××

×× سرمایه پرداخت شده سهام ممتاز

×× سهام عادی به ارزش اسمی

+ صرف سهام یا - کسر سهام عادی ××

×× سرمایه پرداخت شده سهام عادی

×× سود انباشته یا - زیان انباشته

+ سرمایه پرداخت شده سهام عادی ××

×× حقوق صاحبان سهام

2) محاسبه حقوق صاحبان سهام عادی:

×× حقوق صاحبان سهام

×× کسر شود حقوق صاحبان سهام ممتاز

×× ارزش اسمی یا تصفیه سهام ممتاز

×× سود معوق سهام ممتاز

×× حقوق صاحبان سهام ممتاز

×× حقوق صاحبان سهام عادی

3) محاسبه ارزش دفتری یک سهام عادی:

مثال: در یک شرکت تضامنی اطلاعات زیر موجود است:

سهام ممتاز با بهره 10٪ به تعداد 1000 سهم به مبلغ 5/000/000 ریال. کسر سهام ممتاز

500/000 ریال و سهام عادی 4000 سهم به مبلغ 20/000/000 ریال.

صرف سهام عادی 1/500/000 ریال سود انباشته 3/000/000 ریال در صورتی که طی دو سال گذشته هیچگونه سودی پرداخت نشده باشد.

«مطلوب است حقوق صاحبان سهام و ارزش دفتری یک سهام عادی و ممتاز در صورتی که قیمت تصفیه یک سهام ممتاز 6/000 ریال باشد».

1- سهام ممتاز به ارزش اسمی 5/000/000

- کسر سهام ممتاز 500/000

4/500/000 سرمایه پرداخت شده سهام ممتاز

سهام عادی به ارزش اسمی 20/000/000

+ صرف سهام عادی 1/500/000

21/500/000 سرمایه پرداخت شده سهام عادی

+ سود انباشته 3/000/000

29/000/000 کل حقوق صاحبان سهام

2- حقوق صاحبان سهام 29/000/000

کسر شود حقوق صاحبان ممتاز

ارزش دفتری سهام ممتاز 6/000/000

$6000 \times 1000 =$

سود معوق سهام ممتاز 1/000/000

$5/000/000 \times 10\% \times 2 =$

(7/000/000)

جمع حقوق صاحبان سهام ممتاز

22/000/000

حقوق صاحبان سهام عادی

$$(3) \text{ ارزش دفتری یک سهام عادی} = \frac{22/000/000}{4000} = 5/500$$

$$\text{ارزش دفتری یک سهام ممتاز} = \frac{7/000/000}{10000} = 7/100$$

« عملیات تقسیم سود از شرکت های سهامی »

در شرکت های سهامی بابت تقسیم سود مراحل زیر انجام می شود.

(1) انتقال مانده خلاصه سود و زیان به حساب سود و زیان انباشته:

اگر مانده بستانکار داشته باشد.

خلاصه سود و زیان ××

(بستانکار) سود و زیان انباشته ××

اگر مانده بدهکار داشته باشد.

سود و زیان انباشته ××

(بستانکار) خلاصه سود و زیان ××

(2) ثبت تصویب پرداخت سود به سهامداران توسط هیئت مدیره شرکت

سود و زیان انباشته ××

(بستانکار) سود سهام پرداختنی ××

(3) ثبت پرداخت سود به سهامداران

سود سهام پرداختنی ××

(بستانکار) صندوق / بانک ××

نحوه تنظیم صورت حساب تقسیم سود و زیان در شرکت های سهامی

نام مؤسسه

صورت حساب تقسیم سود و زیان

××	سود و زیان انباشته ابتدای دوره
××	+ سود یا - زیان خالص بعد از مالیات
××	سود قابل تخصیص
××	کسر شود اندوخته قانونی
××	سود سهام پرداختنی
××	سایر اندوخته‌ها
××	جمع کاهش
×	سود و زیان انباشته پایان دوره

نکته /

اندوخته قانونی:

5٪ یا $\frac{1}{2}$ سود خالص سال جاری بوده و تا زمانی که اندوخته قانونی معادل 10٪ شرکت نگردد اجباری بوده و بعد از آن اختیاری می‌باشد.

مثال: در شرکت سهامی خوزستان 5/000 سهم 10/000 ریالی وجود دارد. سود انباشته ابتدایی سال 83 معادل 2/000/000 ریال و سود خالص سال جاری بعد از مالیات 8/000/000 ریال بوده بابت تقسیم سود عملیات زیرانجام شد.

1- اختصاص 5٪ سود خالص به عنوان اندوخته قانونی

$$8/000/000 \times 5\% = 400/000$$

2- اختصاص 10٪ سود خالص به عنوان اندوخته احتیاطی

$$8/000/000 \times 10\% = 800/000$$

3- اختصاص 20٪ سهام شرکت به عنوان سود پرداختنی به سهامداران

$$8/000/000 \times 20\% = 1600/000$$

مطلوب است:

الف: تهیه صورت حساب تقسیم سود و زیان در پایان سال 83

ب: ثبت بستن حساب خلاصه سود و زیان و

خلاصه سود و زیان	
8/000/000	8/000/000

عملیات تقسیم سود و زیان

ج: محاسبه سود یک سهم عادی.

شرکت سهامی خوزستان

صورت حساب تقسیم سود و زیان (منتهی به 83/12/29)

سود انباشته ابتدای دوره 2/000/000

+ سود خالص سال جاری 8/000/000

سود قابل تقسیم 10/000/000

کسر شود:

1- اندوخته قانونی 400/000

2- اندوخته احتیاطی 800/000

3- سود سهام پرداختی 5/000/000

جمع کاهش (6/200/000)

سود انباشته پایان دوره مالی 3/800/000

سود و زیان انباشته	
2/000/000	
8/000/000	
10/000/000	6/200/000
3/800/000	

(1)

ب) خلاصه سود و زیان 8/000/000

سود و زیان انباشته 8/000/000

(2) بابت عملیات تقسیم سود و زیان

سود و زیان انباشته 6/200/000

اندوخته قانونی (400/000)

اندوخته احتیاطی (800/000)

سود سهام پرداختنی 5/000/000

$$ESP = - = \frac{5/000/000}{5000} = 1000 \text{ (ج)}$$

سود سهمی « سهام جایزه »

به توزیع سهام اضافی از محل سود انباشته به جای سود نقدی سهام جایزه یا سود سهمی گویند.

اثرات انتشار سهام جایزه:

- 1- حقوق صاحبان سهام تغییری نمی کند.
- 2- ارزش دفتری یک سهم کاهش پیدا می کند چون تعداد سهام نسبت به قبل افزایش می کند
- 3- معمولاً قیمت بازار سهام کاهش پیدا می کند.

برای سهام جایزه دو ثبت جداگانه نوشته می شود.

1- ثبت اعلام سهام جایزه = در این حالت ابتدا سود سهمی را محاسبه کرده و سپس

تعداد سهام جایزه را به دست می آوریم.

آنگاه ارزش اسمی سهام جایزه را به دست می آوریم.

قیمت اسمی یک سهم × تعداد سهام جایزه = ارزش اسمی سهام جایزه

در نتیجه صرف یا کسر سهام ⇐

صرف + = ارزش اسمی سهام - سود سهمی = صرف / کسر سهام جایزه

کسر -

و ثبت زیر را می نویسیم.

نکته

اجرائیات نیز جزء کسورات قانونی محسوب می‌شوند (اجرائیات مبالغی هستند که به حکم مراجع قانونی و قضایی از حقوق کارکنان کسر و به صندوق اجرائیات واریز می‌گردد).

حسابداری حقوق و دستمزد:

1- ثبت حقوق و دستمزد کارگر در هنگام تنظیم لیست:

(بدهکار) هزینه حقوق و دستمزد $\times \times$ ← معادل حقوق و مزایا

(بستانکار) کسورات $\times \times$ ← معادل جمع کسورا

(بستانکار) حقوق و دستمزد پرداختی $\times \times$ ← معادل حقوق و دستمزد خالص

2- ثبت هزینه‌های کارفرما در هنگام تنظیم لیست:

(بدهکار) هزینه حقوق و دستمزد $\times \times$

(بستانکار) بیمه پرداختی سهم کارفرما $\times \times$

معادل 23٪ حقوق و دستمزد

3- ثبت پرداخت دستمزد خالص به کارگران:

(بدهکار) حقوق و دستمزد پرداختی $\times \times$

(بستانکار) بانک یا صندوق $\times \times$

4- ثبت پرداخت کسورات به ادارات مربوطه:

(بدهکار) کسورات $\times \times$

(بستانکار) صندوق یا بانک $\times \times$

نکته) مساعده جزء این ثبت (مساعده) لحاظ نمی‌گردد.

مثال:

کارگری در طول یک ماه 226 ساعت کار کرده است نرخ دستمزد ساعتی این کارگر 30/000 ریال می‌باشد حق بیمه‌ی اجتماعی کارگر 7٪ سهم کارفرما 20٪ (3 درصد بیمه‌ی کارگری پرداخت می‌کند).

مالیات حقوق مازاد بر 1/800/000 ریال به نرخ 10٪ می‌باشد سایر کسورات عبارتند از: وام مسکن 200/000 مساعده 100/000 ریال، بدهی به شرکت تعاونی 300/000 ریال

مطلوب است تهیه و تنظیم لیست حقوق و دستمزد این کارگر در پایان ماه 2- ثبت فعالیت-های لازم مربوط به حقوق و دستمزد و هزینه‌های کارفرما در دفتر روزنامه.

ساعت 226 کل کار ماهانه

ساعت 176 = ساعات کار عادی

$50 = 226 - 176$ = ساعات اضافه کاری

$$\left\{ \begin{array}{l} 176 \times 30/1000 = 5280/1000 \\ 50 \times 30/1000 \times 1/40 = 375/1000 \end{array} \right.$$

$$5280/1000 + 375/1000 = 5655/1000$$

حقوق و مزایا:

حقوق پایه = $5/280/000$

اضافه کاری = $2/100/000$

جمع حقوق و مزایا = $7/380/000$

حق بیمه سهم کارگر = $7\% \times 7/380/000 = 516/600$

حقوق مشمول مالیات = $7/380/000 - 516/600 = 5/864/000$

مالیات = $10\% \times 5/864/000 = 586/400$

کسورات:

حق بیمه سهم کارگر 516/600

مالیات 558/000

وام مسکن 200/000

مساعده 100/000

بدهی به شرکت تعاونی 300/000

جمع کسورات 1/674/600

حقوق و دستمزد خالص 5/705/400

(ب) ثبت حقوق و دستمزد کارگر در هنگام تنظیم لیست

(بدهکار) هزینه حقوق و دستمزد 7/380/000

(بستانکار) حق بیمه سهم کارگر 516/600

558/000	(بستانکار) مالیات پرداختی
200/000	(بستانکار) وام مسکن
100/000	(بستانکار) مساعده
300/000	(بستانکار) بدهی به شرکت تعاونی
5/705/400	(بستانکار) حقوق و دستمزد پرداختی

ثبت هزینه‌های کارفرما در هنگام تنظیم لیست:

(بدهکار) هزینه حقوق و دستمزد 1/967/400

(بستانکار) حق بیمه سهم کارفرما 1/967/400

$$1/967/400 = 7/380/000 \times 23\%$$

ثبت حقوق و دستمزد در هنگام پرداخت:

(بدهکار) حقوق و دستمزد پرداختی 5/705/400

(بستانکار) صندوق 5/705/400

ثبت پرداخت کسورات توسط کارفرما:

(بدهکار) بیمه پرداختی 2/214/000 بیمه سهم کارفرما + بیمه سهم کارگر

558/000 مالیات پرداختی 516/600 + 1/697/400

200/000 وام مسکن

300/000 بدهی به شرکت

(بستانکار) صندوق 3/272/000

پاداش:

مبلغی است که به منظور تشویق کارگران و بالابردن انگیزه‌ی آن‌ها و همچنین به خاطر افزایش و فروش و افزایش تولید و ارتفاع سود به صورت ماهانه یا هفتگی به کارگران

پرداخت می‌گردد. روش‌های متفاوتی برای محاسبه‌ی پاداش وجود دارد که 4 روش آن به صورت زیر می‌باشد.

1- پاداش بر مبنای سود قبل از پاداش و مالیات:

سود قبل از پاداش و مالیات \times نرخ پاداش = پاداش

2- پاداش بر مبنای سود پس از پاداش و قبل از مالیات:

در این روش پاداش را از سود قبل از پاداش و مالیات کسر و در نرخ پاداش ضرب می‌کنیم

پاداش - سود قبل از پاداش و مالیات \times نرخ پاداش = پاداش

3- پاداش بر مبنای سود قبل از پاداش و بعد از مالیات:

در این روش برای محاسبه‌ی پاداش مالیات را از سود قبل از پاداش و مالیات کسر و در نرخ پاداش ضرب می‌کنیم.

مالیات - (سود قبل از پاداش و مالیات) \times نرخ پاداش = پاداش

برای محاسبه‌ی مالیات به روش زیر اقدام کنید:

(پاداش - سود قبل از پاداش و مالیات) \times نرخ مالیات = مالیات

4- پاداش بر مبنای سود پس از مالیات:

در این روش هم پاداش و هم مالیات کسر و در نرخ پاداش ضرب می‌کنیم.

نرخ پاداش \times (مالیات - پاداش - سود قبل از پاداش و مالیات) = پاداش

مثال:

در یک شرکت تولیدی سود قبل از پاداش و مالیات 5/000/000 می‌باشد. طبق توافق کارفرما و کارگران نرخ پاداش 20٪ تعیین گردید در صورتی که نرخ مالیات 10٪ باشد به روش‌های چهارگانه پاداش پرداختی به کارگران را محاسبه کنید.

سود قبل از پاداش مالیات = 5/000/000

20٪ = نرخ پاداش

10٪ = نرخ مالیات

X = پاداش

سود قبل از پاداش و مالیات \times نرخ پاداش = X پاداش بر مبنای سود قبل از پاداش و

مالیات

$$x = \frac{20}{100} \times \frac{5000000}{1000000} = \frac{1000000}{1000000}$$

(پاداش - سود قبل از پاداش و مالیات) نرخ پاداش = X پاداش بر مبنای سود پس از پاداش و قبل

از مالیات

$$x = \frac{20}{100} (5000000 - x)$$

$$x = 1000000 - \frac{20}{100} x$$

$$\frac{1}{20} x = \frac{1000000}{100} \Rightarrow x = \frac{1000000}{1/20} = 833333$$

(مالیات - سود قبل از پاداش و مالیات) نرخ پاداش = X پاداش بر مبنای سود قبل از پاداش

و پس از مالیات

(پاداش - سود قبل از مالیات پاداش) نرخ مالیات = مالیات

$$\text{مالیات} = \frac{10}{100} (5000000 - x)$$

$$\text{مالیات} = 500000 - \frac{10}{100} x$$

$$x = \frac{20}{100} (5000000 - 500000 + \frac{10}{100} x)$$

$$x = 900000 + \frac{20}{100} x$$

$$x - \frac{20}{100} x = 900000$$

$$\frac{80}{100} x = 900000 \Rightarrow x = \frac{900000}{0.8} = 1125000$$

(مالیات - پاداش - سود قبل از پاداش و مالیات) نرخ پاداش = پاداش به مبنای سود پس

از پاداش و پس از مالیات

$$\text{مالیات} = \frac{10}{100} (5000000 - x) = 500000 - \frac{10}{100} x$$

$$x = \frac{20}{100} (5000000 - 500000 - x) - 500000$$

$$x = \frac{20}{100} (4500000 - \frac{10}{100} x) + 500000$$

$$x = 900000 - \frac{20}{100} x$$

$$\frac{1}{10} x = 900000$$

$$x = \frac{900000}{1/10} = 9000000$$

نکته

اگر در یک سؤال مازاد بر یک مبلغ خاص را بخواهید آن مبلغ مازاد را از سود قبل از پاداش و مالیات کسر می کنیم. مثلاً اگر در سؤال فوق مالیات مازاد $1/000/000$ ریال به نرخ 10% باشد به روش بالا عمل می کند.

مثال:

در یک شرکت حقوق و دستمزد ناخالص یک کارمند در هفته 44 ساعت $580/000$ ریال می باشد اگر ساعت کار ایشان در هفته 54 ساعت باشد نرخ دستمزد ساعتی ایشان چقدر است؟

$$580/000 = (44 \times x) + (10 \times 1/40 \times x)$$

$$\Rightarrow 580/000 = 44x + 14x$$

$$58x = 580/000 \quad x = 10/000$$